

τρόπων του· καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἤρχιζε νὰ τοῖς διηγῆθῃ διαφέρουσάν τινά ἱστορίαν· ἀλλ' ἀφοῦ οὗτοι συνείχοντο, παύων αἰφνης τὴν ἱστορίαν, τοὺς ἡρώτα διὰ τί μένουσιν εὐθεις καὶ κεχρηστές, ἐνῶ εἰ κλέπτει ἐγγύμωναν τὰς οἰκίας των. Τότε, ὡς εἰ τὸ αἶνιγμα δὲν ἐγένετο καταληπτόν εἰς τὸ πλῆθος, ὃ κάλλιστα ἠγνώριζε τοὺς ἀρπαγας, οὕς ὑπαινίττετο ὁ Σπυριδιῶν, κατὰ μεγάλην δυστυχίαν ἐκείνων οἷνες ἤθελον χάσει τόσον χρόνον περιμένοντες τὴν ἐπάνοδον τῆς θαλγούσης φαντασίας του καὶ τὸ τέλος τῆς διακοπείσης διηγήσεως, εἰώπα ἢ ἐκοιμάτο. — Δὲν ὑπῆρξεν αἰσχροὺς ἀστεϊσμός, τὸν ὁποῖον ὁ Σπυριδιῶν δὲν ἄφησε διὰ νὰ ἐμπαίξῃ τοὺς Βαυαροὺς. Ἡμέραν τινα ὑπῆγεν εἰς ὀψοπωλεῖον, ἐνθα ἐσύχναζον στρατιῶται πᾶμπολλοι, καὶ διέταξε νὰ ἐτοιμασθῇ γεῦμα διὰ δύο ἀνθρώπους. Τὸ γεῦμα ἠτοιμάσθη ὁ Σπυριδιῶν λαμβάνει τὸν κύνα τοῦ πανδοχείου, τὸν θέτει σοβαρῶς ἐπὶ τινος ἐδρας δεξιά του, δένει ἐν περιζώμα περίξ τοῦ λαιμοῦ του, καὶ τὸν διατάττει νὰ φάγῃ ὡς παῖς μετ' αὐτοῦ. Ὃταν ὁ κύων ἐκένωσε τὸ τρυβλίον του, ἡ ἀπληστία τὸν ἔκαμε νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὸ τοῦ Σπυριδιῶνος, ὅστις στρέψας τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν κύνα νὰ καταβροχθίσῃ, δλόκληρον τὸ φαγητόν, οὗτος δὲ νὰ προσποιηθῇ σφοδροτέραν ὀργήν. « Πῶς! εἶπε κτυπῶν αὐτόν· ὃν ἀχάριστον καὶ ἀρπακτικόν! ἐγὼ σὲ προσκάλεσα νὰ συμφάγωμεν καὶ σὺ δὲν μοὶ ἄφησες μήτε ἐν ψυχίον ἄρτου!» Οἱ εὐρυσκόμενοι ἐκεῖ Βαυαροὶ ἀξιωματικοὶ ἔφαγον ὑπὲρ τὸ σῦνθεσ ταχύτερον καὶ ὁ Σπυριδιῶν, αἰείποτε μανιωδῆς, ἔτρεξε νὰ ἀναγγείλῃ τὴν λαιμαργίαν τοῦ συνδαιτυμῶνος του εἰς ὅσους τῶν διαβαινόντων ἤθελον νὰ τὸν ἀκούσωσιν.

Ἄλλ' ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τοῦ Σπυριδιῶνος εἶνε αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν κυνικός. Μὴ ἔχων μήτε τόπον, μήτε ἐστίαν, περιφρονῶν πᾶν ἄλλο κάλυμμα πλὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσαν ἄλλην κλίνην πλὴν τῆς γῆς, κατεκλίνετο καὶ ἐκοιμάτο ἐνθα ὁ ὕπνος τὸν κατελάμβανε. Ὃταν ἐπέινα, διευθύνετο πρὸς τὸ μαγειρεῖον οἰκίας τινος, ἐνθα διέταττεν τοὺς ὑπρέτας νὰ παρσκευάσωσι δεῖπνον ἢ μᾶλλον εἰσέρχετο εἰς τι ξενοδοχεῖον καὶ καθήμενος ἀπέναντι ἐκείνου ὅστις τῷ ἐφαίνετο πλουσιώτερος, ἔλεγεν εἰς τὸν ὑπηρετὴν « φέρε μου τὸ φαγητόν ἐκεῖνο εἰς λογαριασμόν τοῦ γείτονος μου. » Σπανίως τις οὕτως ἐκτάκτως φορολογούμενος ἀπεποιεῖτο τὴν δαπάνην ταύτην, ἀλλ' ἂν κατὰ δυστυχίαν τὴν ἀπεποιεῖτο, ὁ Σπυριδιῶν ὀργίζετο τοσοῦτον, ὥστε ἀπὸ τὴν ὀργὴν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐθεράπευε τὴν πείναν του· διότι δὲν ἐνόμιζε ὅτι ὑπῆρχεν ἄνθρωπος, ὅστις ἀπεποιεῖτο τροφὴν εἰς τὸν Σπυριδιῶνα, τὸν συγγενὴ καὶ φίλον τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, τὸν δῶξαντα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τοὺς Τούρκους, τὸν διδάσκοντα τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς, καὶ συνδιαλεγόμενον με αὐτὸν τὸν θεόν· Μάτην ὁ ξενοδόχος τῷ προσέφερεν ἐπ' ὀνόματί του πᾶν ὅ,τι ἐπεθύμει· διότι ὁ Σπυριδιῶν δὲν ἤθελεν ἀπὸ ἄλλου χεῖρα, εἰμὴ ἀπὸ ἐκείνου ἀρ' οὗ εἶχε τὸ πρῶτον ζητήσει.

Ὃταν τὰ πάντα ἀπέβαινον κατὰ τὰς εὐχὰς του, ὑπῆγαινε διὰ νὰ χωνεύσῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον, καθήμενος ἐπὶ ἐρειπίων οἰκίας ἐρημωθείσης ἀπὸ τὰς σφαῖρας τῶν Τούρκων ἢ στηριζομένης ἐπὶ τεμαχίων στήλης ἀρχαίας. Ἐκεῖθεν ἐδημηγόρει πρὸς τὸν λαὸν ἢ ἡρώτα τοὺς διαβάτας, οὕς προσεκάλει ὀνομαστί. Τὸν μὲν ἡρώτα, διὰ τί κοιμῶνται εἰ δικασταὶ τοῦ Ὁθωνος; τὸν δὲ, διὰ τί δὲν ἀναβαίνει πλέον ὁ Δημοσθένης ἐπὶ τῆς Πνυχός; ἄλλον, ἂν ποτε εἶδε Τούρκον σώφρωνα, Γερμανὸν ἀφιλοκερδῆ, Φαναριώτην τίμιον; ἄλλον, διὰ ποῖον λόγον νομίζει ὅτι δὲν ὑπάρχουσι πλέον Ἕλληνες σκλάβοι, πλὴν οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνθα φέρουσι τὸ ἀγενὲς Καλπάκιον (πῖλος μέλας καὶ ὑπερμεγέθης; ἐν εἶδει κώρυκος) καὶ ἂν τὸ ἐρυθροῦν φέσιον καὶ ἡ λευκὴ φουστανέλλα ἀρκοῦσι μόνον διὰ νὰ καταστήσωσι τοὺς ἀνθρώπους ἐλευθέρους; Εἰς ἕκαστην ἀπόκρισιν ἀνταπεκρίνετο διὰ ζωγράφου ἀποκρούσεως μέχρις οὗ ἡ ἐξαψὶς κατελάμβανε τὸ ἀσθενὲς μνημονικόν του, καθ' ἣν στιγμὴν ἐμελλε νὰ τὴν διαφιλονεικῇ τελείως.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ἐν ὀλίγοις ὁ Σπυριδιῶν ὁ μαυριακὸς ἐκεῖνος, ἐφ' οὗ ἀπαντῶμεν τοὺς χαρακτήρας τοῦ Διογένοους καὶ τοῦ Θεορίτου, ἀλλὰ τὸν ὁποῖον κατεῖχον τὰ πολιτικὰ καὶ θρησκευτικὰ πάθη, ὁ παράδοξος ἐκεῖνος ἐπαίτης, ὅστις διὰ τῆς παραφροσύνης του ὠφέλησε τὴν πατρίδα του, ἐνῶ πλῆθος ἀνθρώπων μόνον καὶ μόνον μεταχειρίζονται τὰς καλὰς φρένας των, εἰς τὸ νὰ ἐκτελῶσι τὰς ἰδιοτροπίας των καὶ νὰ βλάπτωσιν αὐτήν.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

E. I. Σ.

ΤΑ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΥ.

Ἡ ἀναγόμεναις Λέοντος τοῦ δεκάτου ἐμφαίνει ἐποχὴν ἔργων ἀγόνων, πικρῶν δυσαρεσκίων, καταδιωγμῶν ἐπιβούλων κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου. Εἰμάρτο τοῦ ἀνδρὸς τούτου τὸ πεπρωμένον νὰ θραυσθῇ ἀπὸ μιᾶς ἐπ' ἄλλην ἐποχῇ, ὡς χεῖμαρ ῥὸς ἐπὶ βράχου, ἵνα κατόπιν ἀναβλύσῃ ὀρμητικώτερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον. Ἐπὶ ἐννέα βλα ἐτη οὐδὲν περὶ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ἠκούσαμεν λεγόμενα, εἰμὴ εἰς περίπτωσιν, ἥτις τὴν μεγαλητέραν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ παρέχει τιμὴν, ὡς ἀριστοτέχνου, καὶ εἰς τὰ αἰσθηματά του ὡς πολίτου.

Ἡ ἀκαδημία τῆς Φλωρεντίας πέμψασα πληρεξουσίους εἰς Λέοντα τὸν δέκατον ἱκέτευσεν τοῦτον ὅπως ἀποδώσῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὰ λείψανα τοῦ Δάντου Ἀλτιγιέρη, ταῦ σεβασμίου καὶ δυστυχχοῦς ἐξορίστου, τοῦ πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων ἐν Ῥαβένῃ τελευτήσαντος.

Ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς βεβιασμένης ἀργίας του, τῆς κατηφοῦς θλίψεως του, ὁ Μιχαὴλ Ἀγγέλος ἀναγινώσκων

τὰ ἄσκησι τῷ Φλωρεντινῷ ποιητοῦ, ἰχνογράφει ἐπὶ τοῦ περιθωρίου διὰ τοῦ καλάμου, πάντα τὰ προσβάλλοντα τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ ἀντικείμενα. Θαυμάσιον ἀριστοῦργημα, ὅπερ σήμερον ἤθελεν εἶσθαι ἀτίμητον, εἰμὴ κατεπιποντίζετο εἰς τὴν θάλασσαν.

Τὸς ἄλλος ἢ ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἀξιώτερος ἦν νὰ μεταφράσῃ καὶ παραστήσῃ γραφικῶς τὸν Δάντην.

Ἄμα ἀκούσας τὸν τρόπον, ὃν μετεχειρίσθησαν παρὰ τῷ ἱεράρχῃ, ὁ ἀριστοτέχνης, συγκινηθεὶς μετ' ὀρμῆς γενναϊόφρονος, διαπύρου συμπαθείας συμμετέσχε τῆς ἐπανορθωτικῆς καὶ δικαίας ταύτης πράξεως.

Ἀναγινώσκωμεν κάτωθι τῆς πρωτοτύπου ἱκετερίου, εἰσέτι ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Φλωρεντίας σωζομένης, τοὺς ἐξῆς εὐγενεῖς λόγους.

«Κἀγὼ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ἐρμολύφος περὶ τῶν αὐτῶν τὴν ὑμετέραν Παναγιώτητα ἱκετεύω, ὑποσχόμενος ν' ἀναγείρω τῷ θεῷ ποιητῇ μνημεῖον ἀξίον αὐτοῦ.»

Φεῦ! πρέπει λοιπὸν νὰ καταρασθῶμεν Λέοντα τὸν δέκατον, τὸν τοσοῦτον δοξασθέντα Μαικήναν, τὸν δόντα εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα, διότι δὲν ἐδέχθη τοῦ ἐρμολύφου τὴν προσφορὰν, στερήσας οὕτω τὸν κόσμον μνημείου τοιοῦτου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν δ' ἐποχὴν, ἔχσωμεν τοῦλάχιστον πολλοὺς λόγους νὰ τὸ πιστεύσωμεν, ἀνεφύη ἡ δυστυχὴς περιφημία ἐκείνῃ ἔρις μεταξὺ Ῥαφαήλου καὶ Μ. Ἀγγέλου, δύο μεγαλοφροσύνων τῆς ἐποχῆς τῶν ἀνδρῶν, ἔρις ἐπαυχῆς καὶ λυπηρὰ κατὰ πάντα, δι' ἣν πρέπει νὰ συγχωρήσωμεν τὴν μνήμην τῶν δύο ἐνδόξων ἀντιζήλων, ἧς δὲ ἡ εὐθύνη ἅπασα πίπτει ἐπὶ τῶν μικρῶν ἐκείνων καὶ φθονερῶν ἀνθρώπων, παρεισδυσάντων, ἀγνωεῖται πῶς εἰς τὴν οἰκειότητα τῶν μεγάλων τούτων καλλιτεχνῶν, ἵνα κολακεύσῃ τὰ πάθη των καὶ διερεθίσῃ τὰς μεταξὺ των ἔριδας. (1)

Τούτων οὕτως ἐχόντων, Λέων ὁ δέκατος δηλητηριασθεὶς ἐτελεύτησε. Τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι ἀπώλεσαν ἐν αὐτῷ προστάτην, ἂν ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος δὲν ἐλυπηθῇ τί καθ' ἑαυτόν. Καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ἰσχύος του ὁ Φλωρεντίνος πάπας ἐδείχθη ἀδιαλείπτως ἐχθρὸς τοῦ συμπατριώτου του. Ἀδριανὸς δὲ ὁ ἔκτος Φλαμανδὸς τὸ γένος, διεδέχθη τὸν Λέοντα· ἀλλ' οὗτος ὑπῆρξεν εἰς χεῖρων διὰ τὸν ἀριστοτέχνην μας. Ὁ νέος πάπας συνέλαβε τὴν παράδοξον ἰδέαν νὰ κρημίσῃ τὴν δροφὴν τοῦ Σεβτήνῳ ἐπὶ τῇ προσάσει ὅτι ὁμοίᾳζε μᾶλλον δημόσιον λουτρόν ἢ ἐκκλησίαν θόλον, καὶ ἐγένετο αἷτιος νὰ ἐναχθῇ ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος εἰς δίκην διὰ τὸν τάφον Ἰουλίου τοῦ Β'. Ὁν, λαθὼν προκαταβολήν, δὲν ἐπέσπευδε ν' ἀποτελειώσῃ. Ὁ ἐρμολύφος, μένεα πνέων, ἠθέλησε νὰ δράμῃ εἰς Ῥώμην· ἀλλ' ὁ καρδινάλιος τῶν Μεδίκων, ὃς μετ' οὐ πολὺ ἐγένετο Κλήμης Ζ, προέτρεψεν αὐτὸν εἰς ὑπο-

μνήν, καὶ κατάρθρωσεν ἐν τούτοις νὰ πείσῃ αὐτὸν εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ σκευοφυλακείου τοῦ ἁγίου Δαυρεντίου, τῶν δύο πρώτων ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ὅντος τότε τεσσαρακονταετῶς.

Ἐν τούτοις ὁ δοῦξ Οὐρβίνος, ἀνεψιὸς τοῦ Ἰουλίου, Β'. βλέπων τὴν διαδικασίαν παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ βραδύνουσαν, κατέφυγεν εἰς μέσον ἐπιτηδεϊότερον δπως ἀναγκάσῃ τὸν Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ν' ἀναλάβῃ τὸ μνημεῖον τοῦ θεοῦ τοῦ ἠπειλήσεν, ὡς συνειθίζετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτι θὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἐκπεδῶν, εἰμὴ ἐγίνετο εὐπειθέστερος καὶ εὐκολώτερος. Βλέπει τις ὅτι ὁ καλὸς δοῦξ Οὐρβίνος ἐνδεὶ θαυμασίως τὰ πράγματα.

Κλήμης ὁ Γ'. ἀναβὰς τὸν θρόνον, πρὸς ἀπελπισίαν τοῦ Βενδενούτου Κελλίνου, καλέσας τὸν Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἔδωκεν αὐτῷ συμβουλὴν, ἥτις τὴν μεγίστην παρέχει τιμὴν εἰς νομοδιδασκαλον.

— Ἀγαπητέ μοι Βουαναβόρτη, τῷ εἶπεν ὁ πάπας εἰς τὸ εὖς, ἀντὶ νὰ σὰς δοθῇσω, προσβάλλετε τοὺς κληρονόμους τοῦ Ἰουλίου Β'. ἐλάβετε μὲν προκαταβολήν, ἀλλ' ἡ παροῦσα ἀξία τῶν ἀνδριάντων σὰς ὑπερβαίνει τὸ ἀργύριον ἐκεῖνο, καὶ δὲ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τοὺς κόπους σὰς. Ἐνῆλθετε λοιπὸν αὐτοὺς εἰς δίκην, καὶ ἀπὸ χρεωφειλῶτον θὰ γείνετε δανειστής.

— Προτιμῶ νὰ τελειώσω τὸ μνημεῖον, ἀπεκρίθη ξηρῶς ὁ τεχνίτης, καὶ ἐπανήλθεν ἀμέσως εἰς Φλωρεντίαν.

Ἡδὴ δὲ οἱ πάντες ἦσαν ἐν ὅπλοις, ὡς εἶπεν ὁ Βενδενούτος· σπεῖρα ἀλιτήριος ἐκ πάντων τῶν φύλων τῆς Εὐρώπης συναχθεῖσα, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν αἰωνίαν πόλιν, καὶ παρέδωκεν αὐτὴν εἰς πῦρ καὶ εἰς θάνατον. Ὁ Κελλίνης καυχᾶται ὅτι αὐτὸς ἐφόνευσε τὸν πρωτοστράτορα Βουρδῶνα, τὸν ἡγεμόνα τοῦ βανδαλικοῦ ἐκείνου στρατοῦ, κτυπήσας αὐτὸν διὰ πυροβόλου εἰς τὴν κεφαλὴν.

Ἐν τούτοις ἡ Φλωρεντία δι' ἀγῶνος ἀπελπισμένου καὶ ἐσχάτου, ἀποσείσασα τελευταῖον τὸν ζυγὸν τῶν Μεδίκων, συνήλθεν ὅπως βουλευθῇ περὶ τοῦ εἶδους τῆς νέας κυβερνήσεως, ὅτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς συνελευσεως ταύτης αἰφνης ἀνεφάνη ἡ ἐξῆς μοναδικὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ πρότασις.

Ἐπροτάθη ν' ἀναγορευθῇ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς βασιλεὺς τῆς Φλωρεντίας.

Ὁ νέος Βασιλεὺς, ὡς ἕκαστος ἐννοεῖ ἐθεωρήθη ὡς ὑψίστη μεγαλειότης· καὶ ὅμως, διὰ τινος συστηματικῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἥτις τὰ μέγιστα τιμᾷ τὸ κατ' ὑπερβολὴν ἀδεῖον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εὗρον ἐν τῇ κάλῃ τῆς ψηφοφορίας εἰκοσι μέλλαντας ψήφους.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λοιπὸν ἐπεψηφίσθη βασιλεὺς τῆς Φλωρεντίας καὶ παραυτίκα ἐπεγράφη εἰς τὰς σημαίας τῆς δημοκρατίας.

Jesus Christus, rex Florentini populi, S. P. decreto electus.

Ἡ ἐρβούλος αὕτη ἐκλογὴ, ὅσον κανονικὴ καὶ ἀνέφανε κατ' εἶδος, μετρίως ἐκολάκυσσε τὸν Κλήμεντα Ζ. ὅστις, νέος Κοριολάνος, ἔσπευσε νὰ ἐκσφενδονίσῃ κατὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ νιφάδα βαρβάρων, ἥτις ὑπερθεν τῶν γελοσέντων ἐκείνων λόφων, ὅθεν φαίνεται ἡ πόλις τῶν ἀνθρώπων, ἐκραύγαζεν.

«Βτοίμαζε τὰ μεταξένιά σου, Φλωρεντία, ἐρχόμεθα ν' ἀγοράσωμεν αὐτὰ διὰ τοῦ δόρατος.» Τότε δ'

(1) Τὸ λαμπρότερον ἐπεισόδιον τῆς μεταξὺ Ῥαφαήλου καὶ Μ. Ἀγγέλου ἔριδος εἶνε τὸ παρὰ τοῦ Κ. Καίρειμρ δὲ Κευσὺ ἀναφερόμενον, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Κ. Ὁράτιος Βερνέτος ἔθετο ὑποκείμενον τοῦ περιφήμου αὐτοῦ πίνακος τοῦ Λουζμβούργου. «Ὁ Ῥαφαῆλος εἰς Βατικανόν». Ὁ Μ. Ἀγγελος ἀπαντήσας τὸν τελευταῖον τοῦτον μεταξὺ πληθῶς μαθητῶν, τῷ εἶπεν εἰρωνικῶς— Σὺ βαδίζεις περιστοιχισμένος ἐκ πολυαριθμοῦ συνοδίας ὡς στρατηγός. — Καὶ οὐ ἀπήντησεν ἀγέρῳχος ὁ Ῥαφαῆλος, πορεύεσαι μόνος, ὡς ὁ δήμιος.

ἤρξατο ἡ περίφημος ἐκείνη πολιορκία δεκατριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, ὑπὸ στρατοῦ πλεόντων τριάκοντα τεσσάρων χιλιάδων. Ὁ λαὸς ὑπερασπίσθη ἡρώϊκῶς ἐν τῷ διαστηματί ἐνδεκα μηνῶν. Ὅκτὼ χιλιάδες τῶν πολιορκουμένων ἔπесον εἰς τὸ ῥήγμα, ἀλλ' ἐφρονεύθησαν τοῦ πάπα δεκατέσσαρες χιλιάδες.

Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελὸς δὲν ἐδίστασε νὰ προτιμήσῃ μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας τῶν εὐεργετῶν του. Γενόμενος μέλος τῆς Ἐταιρείας τῶν Νέων καὶ ἀρχηγὸς τῶν ὁχυρωμάτων τῆς πόλεως, περιήλθε τὰ τεῖχη καὶ διεκλήρυσεν ὅτι ἂν μὴ λάβωσι τὰ ἐνεργητικότερα μέτρα οἱ Μεδικοί θὰ εἰσέλθουν, ἅμα θελήσωσιν. Ἀλλ' ἡ μερίς τῶν εὐγενῶν, ἥτις ἐμελέτα ἱσως ἤδη τὴν παράδοσιν τῆς Φλωρεντίας, ἐπροσποιήθη ὅτι εὖρε τὰς προφυλάξεις αὐτοῦ ὑπερβολικὰς, καὶ κατηγόρησε αὐτὸν ὡς ἀνανδρὸν καὶ δειλόν.

Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελὸς μὴ ὑποφέρων τὴν ὕβριν ταύτην, ἀνοίξας αὐτὸς πύλην τινα, ἀπεχώρησεν εἰς Βενετίαν, ὡς κάλαι ὁ ἥρωας τοῦ Ὁμήρου ὑπὸ τὴν σκηνὴν του. Ἀλλ' ἀμέσως ἀπεσταλμένοι τῆς Φλωρεντίας, ἀπεισώσαντες, καὶ εὐρόντες αὐτὸν, ὡς πάντοτε κατηφῆ, ἀσπαστὸν, σκεπτικὸν ἐν τινὶ μάλλον μεμονωμένῳ ὁδῶν τῆς Γιουδένης, τὸν περιεκύκλωσαν τὸν καθικέτευσαν ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας νὰ λησμονήσῃ πάντα τὰ παρὰ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως γενόμενα εἰς αὐτὸν ἀδικήματα. Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελὸς, μάτην πειραθεὶς ν' ἀντίσταθῇ, ἐνέδωκε, καὶ, ἐπανελθὼν εἰς Φλωρεντίαν, ἀνέλαβε τὰ χρέη τοῦ στρατηγοῦ καὶ τοῦ ἡγήτορος τῶν προμάχων τῆς πόλεως.

Ἀλλὰ τοῦτο πολὺ ἀργὰ ἐγένετο· ἡ δ' ἐσχάτη τῆς Ἰταλικῆς ἀνεξαρτητικῆς ὥρα ἐσημάνει ἤδη· Κάρολος ὁ πέμπτος ἔθεσε τὸ ξίφος αὐτοῦ εἰς τὴν τρυπάνην· τὸ πυροβολικὸν ἐδόμβει νύκτα καὶ ἡμέραν· οἱ γενναίότεροι ἔπесον ὑπὸ τὸ ἐχθρικὸν πῦρ. Οἱ δὲ γέροντες καὶ αἱ γυναῖκες, κατατηχόμενοι ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων, ἀποδεκατοῦμενοι ὑπὸ τῆς πείνης, καλυπτόμενοι ὑπὸ τέφρας καὶ πένθους συνεσωρεύοντο ἐπὶ τῶν πλατειῶν, ἢ προσέπιπτον ἐν τεῖς ναοῖς δεόμενοι τοῦ θεοῦ ν' ἀποθάνωσι πρὶν ἢ παραδοθῶσιν.

Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελὸς ὁχυρώθη ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ Σάν—Μινιάτου. Δύο τηλεθόλα διευθυνόμενα κατὰ τῶν πολιορκητῶν καὶ ἀδιαλείπτως βομβοῦντα, κατήγγελλον τὸν ἐχθρόν. Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελὸς ἐμεδίασεν ὑπεροπτικὸν πρὸς τὴν παράλογον ταύτην ἀντίστασιν, καὶ ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ πύργου, ἐκρέμασε στρώματα, ἀποσβένδοντα τὰς βολὰς, καὶ διαφιλόνοτα τὸ μνημεῖον ἀπὸ τῆς λύσεως τῶν Βανδάλων. Βεβαίως, ἂν ἡ Φλωρεντία ἐσώζετο, ἡ δόξα τοῦ ἀπεδιδετο εἰς τὸν Μιχαὴλ Ἀγγελον. Ἦδη ἡ εὐστάθεια, ἡ γενναιότης, αἱ ἐπίνοιαι τοῦ εὐρέος αὐτοῦ πνεύματος ἐνεψύχουν τὴν ἐλπίδα τῶν πολιορκουμένων καὶ ἔρριπτον τὸν φόβον καὶ τὴν ἀμφιβολίαν εἰς τὸ στρατεύμα τῶν πολεμίων, ὅτε αἰφνης ἤχησαν εἰς τὰς ὁδοὺς κραυγαὶ θορυβῶδεις, κλαυθμοὶ γυναικῶν καὶ ἀραὶ στρατιωτῶν. Ἡ Μαλατέστα ἐπωλήθη εἰς τοὺς Μεδίκους καὶ ὁ ἀτίμος Βαλορὸ ἐπρόδωκε τὴν πατρίδα αὐτοῦ.

Ἡ συνθήκη ἡ ἀναπετάσασα τὰς πύλας εἰς τοὺς νέους κυρίως τῆς Φλωρεντίας ὑπέσχετο ἀμνηστίαν γενικὴν ἀλλ' ἰδοὺ πῶς οἱ Μεδικοί ἐτιμήσαν τὸν λόγον αὐτῶν. Ἐξ τῶν σημαντικωτέρων πολιτῶν ἀπεκεφαλίσθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ κατεδικάσθησαν εἰς ἀειφυγίαν ἢ ἐξορίαν. εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου μεγίστη ἐγένετο ἔρευνα, ἀλλ' ὁ τεχνίτης ἄφαντος κατέστη. Καταφυγὼν,

κατὰ τοὺς μὲν, παρὰ τινι τῶν φίλων αὐτοῦ, κλεισθεὶς, κατὰ τοὺς δὲ, ἐν τῷ κωδωνοστασίῳ τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Ἀρουοῦ διέφευγε τοὺς ἰχνευτῆρας τῶν Μεδίκων.

Τέλος Κλήμης ὁ Ζ', ἀποκαμὼν ἐκ τοῦ παιγνίου τούτου, ἐνόησε μόλις ὅτι ἂν ἐπέβαλλε γεῖρα κατὰ τοῦ τεχνίτου, ὅπερ καὶ δὲν ἦν εὐκολόν, ἢ θελε κατωρθώσῃ μόνον νὰ ἔχη ἓνα αἰχμάλωτον περισσότερον, ἐνῷ, ἀφίνων αὐτὸν ἐλεύθερον καὶ ζῶντα, ἤθελε προσκτήσῃ εἰς τὴν αὐτοῦ οἰκογένειαν ἓν μνημεῖον περισσότερον καὶ ἓνα ἐχθρὸν ὀλιγώτερον.

Ἦδη λοιπὸν ὁ δικαστὴς ἐνέδωκεν εἰς τὸν ἔνοχον, ἀποναίμας αὐτῷ πολλὰ δῶρα καὶ ὑποσχέσεις ἐπὶ τῷ ὅρῳ ν' ἀναλάβῃ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀνασχοληθῇ εἰς τὰ μνημεῖα τοῦ Ἰουλίου Β' καὶ τοῦ Λαυρεντίου τῶν Μεδίκων.

Ἐπανελθόντα εἰς Ῥώμην νέα δίκη ἀνέμεινε τὸν Μιχαὴλ Ἀγγελον· οἱ ἐπιτροποὶ τοῦ δουκὸς Οὐρβίνου μετὰ τῆς ἐπιμονῆς ἐκείνης τῆς χαρακτηριζούσης τοὺς νομομαθεῖς παντὸς τόπου καὶ χρόνου, ἐκίνησαν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ τάφου. Τὸ κατ' αὐτὸν, Κλήμης ὁ Ζ', ἔχων τὸ δικαίωμα ν' ἀσκήσῃ ἐπὶ τοῦ Μιχαὴλ θέλησιν, καὶ ἀποφασίσας νὰ παρατείνῃ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, δὲν ἔλειψε νὰ προτρέπῃ τὸν τεχνίτην εἰς ἀντίστασιν, ἀλλ' οὗτος, ἐγκαρδίως προτιμῶν νὰ τελειώσῃ τὸ μνημεῖον, ἢ νὰ ἐμπέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δουκὸς Ἀλεξάνδρου, συνεβιάσθη μετὰ τῶν ἐπιτρόπων νὰ ὑπάγῃ, ὅπου ἠθέλησαν, καὶ ν' ἀναλάβῃ σπουδαίως τὸν τάφον τοῦ Ἰουλίου Β'.

Τὸ μαυσωλεῖον τοῦτο, ὅπερ ἐμελλε νὰ ᾔηεν τὸ μεγαλοπρεπέστερον ὅσων ποτὲ οἱ ἄνθρωποι εἶδον, ἐγένετο μὲ ἀπλὴν πρόσοψιν μαρμαρίνον, ἐρειδομένην εἰς τοὺς τοίχους τοῦ ἁγίου Πέτρου τῶν Δεσμῶν. Ὁ Ἰούλιος Β' αὐτὸς εἶχεν ἐκλέξει τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐκκλησίας ταύτης πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ τάφου του, ἀγαπῶν τὸν καρδιναλικὸν τίτλον τοῦ ἁγίου Πέτρου τῶν Δεσμῶν, οὗ πρῶτος ἠξιώθη ὁ θεὸς αὐτοῦ Σέξτος Δ'. ὁ ἀρχηγέτης τοῦ μεγαλείου τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ὅστις διατελέσας ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο ἔτη καρδινάλιος τοῦ San Pietro in Vincoli, καὶ γενόμενος πάπας, μετεβίβασε τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἰς τὸν προσφιλέστερον του ἀνεψιόν.

Κατὰ τινι εἰμαρμένην, ἥτις προσβάλλει τόσον πολὺ τὰ ἔργα τῆς τέχνης, καὶ τὸν βίον τῶν τεχνιτῶν, πᾶσαι αἱ ἐπιβροαὶ, θεῖαι καὶ ἀνθρώπιναι, ἀντέστησαν εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ τάφου τούτου, ὅσον καὶ ἂν ὑπῆρξαν μικρὰ καὶ ἐσπευσμένα τὰ κατ' αὐτόν.

Μετὰ τὸ ἀποτυχῆν τοῦτο σχέδιον, ὁ μόνος τῶ ὄντι ἄξιος τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ἀνδριᾶς, σωζόμενος ἐτι εἶνε ὁ Μωϋσῆς. Ὁ ἀνδριᾶς, οὗτος καὶ νῦν ὅσον θαυμαστὸς καὶ ἐκπληκτικὸς εἶνε, ἀποσπασθεὶς ὅμως, ὅθεν πρῶτον προώρριται, μετατοπισθεὶς τοῦ ὅλου, οὗ ἔπρεπε ν' ἀποτελῇ μέρος, δὲν παρέχει σήμερον εἰμὴ τὸ ἥμισυ τοῦ ἀποτελέσματος, ὅπερ ἐμελλε νὰ παράγῃ ἐγερθεὶς εἰς ὕψος εἰκοσι ποδῶν, ἰδρυμένος αἰωνίως ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ μεγίστου τάφου, ἀναμέσον οὐρανοῦ καὶ γῆς, ἀναμέσον συνοδίας προφητῶν καὶ σιβυλλῶν, εἰς τὴν θέσιν, ἔνθα προώρρισεν αὐτὸν ὁ γλύπτης.

Εἰσελθε, ἐν τοῖτοις εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Πέτρου τῶν Δεσμῶν, μόνος, τῆς νυκτὸς ἐπερχομένης, παρατήρησον εἰς τὸ ἀμφίβολον τῆς ἀμφιλόχης φῶς τὴν ἀνθρώπινον ταύτην μεγαλοπρέπειαν, καὶ θέ-

λεις καταληφθῇ ὑπὸ ὑπερβολικῆς ἐκστάσεως τοιαύτης, οἶαν παράγει εἰς ἐξηγμένην φαντασίαν ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἀποκαλύψεως.

Ὁ ἡμίθεος καθηται ἐν ὀλυμπιακῇ μεγαλειότητι, στηρίζων τὸν μὲν ἕνα βραχίονα ἐπὶ τῆς πλακῆς τοῦ νόμου, τὸν δ' ἕτερον ἐπανάγων ἐμπρός μετὰ ὑπερηφάνου νωχελείας ἀνδρὸς, οὐδεμίαν ἄλλην ἔχοντος χρείαν, εἰμὴ μιάς συνοφρυώσεως, ἵνα κινή εἰς ὑποταγὴν τὰ πλήθη. Πῶγων δαυὲς καὶ πολὺς δαχέεται κυματιδὸν ἐπὶ τοῦ εὐρέος αὐτοῦ στήθους, ὡς χεῖμαρρος ἐκχειλίζων ὁ ἀγροτικὸς καὶ ἀρχαϊκὸς χαρκτήρ τοῦ μεγάλου τούτου ποιμένος τῶν λαῶν, εἰς γεγραμμένος εἰς ἕκαστον μῦν τοῦ σώματος αὐτοῦ, εἰς ἕκαστην πτυχὴν τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Ἡ διπλῇ ἁκτίς, ἣν ἡ ὀπτασία τοῦ Ἰεχωῦθᾶ ἀφῆσεν ὡς σημεῖον ἀνέξιστον ἐπὶ τὸ μέτωπον τοῦ προφήτου, ὁμοιάζει τὰ μέγιστα πρὸς διπλοῦν κέρασ δέξ, ὃ διαπερᾷ τὴν κεφαλὴν τράγου. Τὸ ἀγρίας ἐνεργείας καὶ ζωϊκῆς δυνάμεως ἔμβλημα τοῦτο προστιθῆσι, δὲν ἤξεύρω τί παράδοξον καὶ φοβεράν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ κολοσσοῦ.

Ἐνῶ δὲ Μιχαὴλ Ἀγγελος εἰργάζετο τὸν Μωϋσῆν του, Κλήμης ὁ Ζ'. κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰουλίου Β., δὲν ἀφῆκεν αὐτὸν ἡσυχον οὐδὲ πρὸς στιγμήν.

Μίαν ἡμέραν ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Μιχαὴλ Ἀγγελον ὅτι δὲν ἤθελε δεχθῇ πλέον τὴν συνήθη ἐπίσκεψιν, ὅτι ὁ Κλήμης Ζ' ἀπέθανεν.

Ὁ νέος πάπας, Παῦλος Γ', ἐσπευσε νὰ παρυσιασθῇ εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Βουαναρρόθ, συνοδευόμενος πομπῶδως ὑπὸ δέκα καρδιναλίων.

— Ἀ! ἐδῶ! εἶπεν ὁ ἅγιος πατὴρ θαρράλως, ἐλπίζω ὅτι τοῦ λοιποῦ ὁλος ὁ καιρὸς σου θ' ἀνήκει εἰς ἐμέ, κύριε Βουαναρρόθ.

— Εἴθε νὰ εὐδοκῇ ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης νὰ με συγχωρήσῃ! ἀλλὰ συνεφώνησα μετὰ τοῦ δουκὸς Οὐρβίνου καὶ με βιάζει νὰ τελειώσω τὸν τάφον τοῦ πάπα Ἰουλίου Β'.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Παῦλος, τριάκοντα ἔτη ἔχω μίαν ἐπιθυμίαν, καὶ ἤδη, ὅτε ἔγινε πάπας, δὲν θά δυνθῶ νὰ τὴν ἐκπληρώσω;

— Ἀλλὰ τὸ συμβόλαιον, Ἄγιε πάτερ, τὸ συμβόλαιον!

— Ἔστω, ἔστω! ἀναλαμβάνω ἐγὼ τὴν ὑπόθεσιν, εἶπεν ὁ πάπας. Σὺ θὰ κατασκευάσῃς τρεῖς ἀνδριάντας διὰ τῆς χειρὸς σου, ἄλλοι γλύπται θὰ ἐπιφοτισθῶσι διὰ τὰ λοιπὰ, καὶ ἐγὼ ἀποκρίνομαι περὶ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Οὐρβίνου. Ἦδη δέ, κύριε, εἰς τὸ Σεξτίνον ἐκεῖ ὑπάρχει ἐν μέγα κενόν, τὸ ὁποῖον μᾶς περιμένει.

Τί ἐδύνατο ν' ἀποκριθῇ ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος εἰς θέλησιν τόσοῦ θετικῆν, τόσοῦ καθαρῶς ἐκφρασθεῖσαν; Κατεργασθῇ, ὅπως ἐδυνήθη, τοὺς δύο ἀνδριάντας τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ θεωρητικοῦ, τὴν Παναχὴν καὶ τὴν Λιὰ, σύμβολα τοῦ Δάντου, καὶ μὴ θέλων νὰ ὠφελθῇ ὑπὸ νέας ὑποχρεώσεως, ἣν παρακίνοῦν αὐτὸν νὰ δεχθῇ, κατέθεσε χίλια πεντακκσία εἰκοσι δουκάτα ἐκ τῶν τεσσάρων χιλιάδων, ἃ εἶχε λάβει, ἵνα πληρώσῃ ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κέρδους τὴν ἀξίαν τῶν εἰς ἄλλους τεχνίτας ἀνατεθέντων ἐργῶν.

Τελειώσας οὕτω τὴν δυσάρεστον ταύτην ὑπόθεσιν, ἥτις παρέσχεν αὐτῷ τοσαύτας στρεψοδικίας καὶ τοσαύτας λύπας, ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἐδυνήθη τέλος νὰ ἐ-

νασχοληθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς Δευτέρας παρουσίας, εἰς ἣν ἐδαπάνησε περὶ τὰ ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἔτη.

Ἡ ὑπερμεγέθης καὶ μοναδικὴ αὐτῆς εἰκὼν, ἐν ἣ ἡ ἀνθρώπινος μορφή παρίσταται κατὰ πάσας τὰς δυνατάς θέσεις, ἐν ἣ πᾶν αἶσθημα, πᾶν πάθος, πᾶσα σκέψις τῆς διανοίας, πᾶσα τῆς ψυχῆς ὁρμὴ διαγράφονται μετὰ θαφιλείας ἀμιμήτου, δὲν ἔτυχε μέχρι τοῦδε, οὐδὲ τύχη ὁμοίας ἐν τῇ τέχνῃ.

Ἐκεῖ ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ἀπέβλεπεν ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὸ ἀπείρον. Τὸ ὑποκείμενον τῆς εὐρείας ταύτης συνθέσεως, ὁ τρόπος, καθ' ὃν ὁ τεχνίτης συνέλαβε καὶ ἐξετέλεσε τοῦτο, ἡ θαυμαστὴ ποικιλία καὶ ἡ σοφὴ διάταξις τῶν συστάσεων, ἡ φαντασιώδης τόλμη, καὶ ἡ στερεώτης τῶν περιβελημάτων, ἡ ἀντίθεσις τοῦ φωτὸς καὶ τῶν σκιῶν, αἱ δυσκολίαι, ἡ μᾶλλον τὰ ἀδύνατα, καταβληθέντα ὡς ἐν παιδιᾷ, καὶ μετ' ἐπιτυχίας θαυμασίας, ἡ ἐνότης, τὸ σύνολον, ἡ ἐντέλεια τῶν λεπτοτήτων, ἀνάγουσι τὴν Δευτέραν παρουσίαν εἰς ἔργον ἐντελέστατον, εἰς εἰκόνα μεγίστην τῶν ὑπαρχουσῶν. Αὕτη παρέχει μέγα καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀποτέλεσμα, καὶ ἐν τοῦτοις ἕκαστον μέρος τῆς ὑπερφυῶς ταύτης εἰκόνης ἔστιν λεπτομερῶς παρατηρεῖται καὶ σπουδαζεται ἐκ τοῦ πλησιον. Τόσον ἀπείρα προτερήματα δεικνύει, καὶ ἡμέτεροι δὲν γινώσκοντες εἰκόνα περιειργασμένην μετὰ τοσαύτης ὑπομονῆς καὶ τελειωθεῖσαν μετὰ τοσαύτης προθυμίας.

Τὸ τεράστιον τοῦτο ἔργον ἔγινε γνωστὸν εἰς τὸ δημόσιον τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγεννίων τοῦ 1541. Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ὅστις εἶχε δαπανήσῃ ὀκτὼ ἔτη εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἦν τότε ἐξήκοντα καὶ ἐπτά ἐτῶν.

Πλεῖστα ἀνέκδοτα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην ἐφθασαν μέχρις ἡμῶν.

Διηγοῦνται ὅτι ὁ πάπας σκανδαλισθεὶς ἐκ τῆς γυμνότητος μορφῶν τινῶν διέταξε νὰ εἰπωσιν εἰς τὸν Μιχαὴλ Ἀγγελον νὰ καλύψῃ αὐτάς· ἀλλ' οὗτος μετὰ τὸ σὺνῆθες αὐτοῦ ἀπότομον ἀπεκρίθη.

— Εἴπατε εἰς τὸν πάπαν νὰ ἐνασχολῇται ὀλιγώτερον εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν εἰκόνων μου, ὅπερ εὐκολώτατον, καὶ νὰ καταγίνεται μᾶλλον περὶ τὴν μόρφωσιν ἀνθρώπων, ὅπερ δυσκολώτατον.

Λέγουσι προσέτι ὅτι Βιάγιος, ὁ τελετάρχης τοῦ Παύλου Γ', συνοδεύων τὸν πάπαν εἰς τινὰ ἐπίσκεψιν, ἣν ἡ αὐτοῦ Ἀγιότης ἠθέλησε νὰ κάμῃ εἰς τὴν ζωγραφίαν τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ἡμιτελῆ ἔτι, παραινούμενος νὰ εἴπῃ τὴν περὶ τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας γνώμην του,

— Ἄγιε πάτερ, εἶπεν ὁ κύριος Βιάγιος, ἂν ὀφείλω νὰ εἶπω τὴν γνώμην μου, ἡ εἰκὼν αὕτη μοι φαίνεται ἁρμοδιωτέρα εἰς καπηλεῖον ἢ εἰς ἐκκλησίαν πάπα.

Δυστυχῶς διὰ τὸν τελετάρχην ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος εὐρέθη ὀπισθεν αὐτοῦ καὶ δὲν ἔχασεν οὐδὲ λέξιν ἀπὸ τῶν ἔπαινον τοῦ Βιαγίου.

Μόλις ὁ πάπας ἐξῆλθε καὶ ὁ τεχνίτης παρωργισμένος, θέλων ν' ἀφήσῃ παραδειγμα, ὅπερ ἀπῆρθε πάντοτε εἰς τοὺς κριτικούς, ἔθεσε τὸν Βιάγιον εἰς τὸν ἄδην του, ὑπὸ μεταμφιεσμὸν ὀλίγον εὐάρεστον τοῦ Μίδα. Τοιοῦτος ἦν πάντοτε ὁ τρόπος τοῦ Δάντου, ὅστις θέλων νὰ ἐκδικηθῇ τινὰ τῶν ἐχθρῶν του, κατέδικαζεν αὐτὸν αὐθαιρέτως.

Φαντασθῆτε τοὺς θρήνους καὶ τοὺς κλαυθμούς τοῦ

δυστυχούς τελετάρχου ιδόντος ἑαυτὸν καταδεδικασμένον οὕτως. Ἐβρίφη εἰς τοὺς πόδας τοῦ πάπα λέγων, ὅτι δὲν ἤθελεν ἐγερθῆ, ἐὰν ἡ Αὐτοῦ Ἀγιάτης δὲν ἐκέλευε νὰ ἐκβάλωσιν αὐτὸν τοῦ ἄδου, ὅπερ ἦν τὸ ἀναγκαιότερον· τὴν δὲ τιμωρίαν, ἧς ἦν ἄξιος ὁ ζωγράφος διὰ τὴν φρικώδη ταύτην ἱερουσιάν, ὁ Βιάγιος

ἀνέθετε καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀμεροληψίαν τοῦ Ἀγίου Πατρός.

— Κύριε Βιάγιε, ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος Γ', ὅσον ἡ δύνατο σοβαρώτερον, ἤξεύρετε ὅτι ἔλαβον παρὰ Θεοῦ ἀπόλυτον ἐξουσίαν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐν τῷ ἄδῃ· μείνατε λοιπὸν ἐκεῖ.

(Γ. Κ.)

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ, ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΝ ΣΥΡΑΚΟΥΣΑΙΣ.

Τὸ ἀρχαῖον ἀμφιθέατρον τῶν Συρακουσῶν, ἦτον. ὡς εἶπεν ὁ ἀδβὰς Σαίντ Νδν, ὠκοδομημένον ἐπὶ ἀνίσου ἐδάφους, κειμένου ἐξ ἡμισείας ἐπὶ κεκομμένου βράχου καὶ ἐπὶ μεγάλων λίθων μὲ θολωτοὺς διαδρόμους· εἶχε δὲ σχῆμα ἐπίμηκες εἰς τὴν μεγαλητέραν διάμετρον καὶ συνεσταλμένον εἰς τὴν μικροτέραν· θεωρῶν τις τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, ἤθελε τὸ ἐκλάβει ὡς ἐγερθὲν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὡς τὸ τοῦ Τάραντος, πρὸς μόνην τῶν ἀποίκων τὴν χρῆσιν. — Οὐχὶ μακρὰν τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀμφιθεάτρου τούτου, προσθέτει ὁ αὐτὸς, ἀπαντῶνται τὰ ἐρείπια ἄλλου τινός, τοῦ θεάτρου τῶν Συρακουσῶν, τὸ ὁποῖον καὶ τοι ἠφανισμένον ἐντελὲς, παρίσται θέαν θαλκτικώτερον.

Ἀπὸ τὰ ὀλίγα σωζόμενα λείψανα δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ὠκοδομήθη διὰ τῶν μεγαλειτέρων φροντίδων· ἐπίσης παρατηρεῖται ὅτι ἐκάστη θαμὴς ἦτο λελαξευμένη εἰς τὸ βάθος του, ὥστε εἰς τὴν ἄκραν ἐκάστου λίθου ἐσχημάτιζτο τρόπον τινὰ κράσπεδον ἐφ' οὗ ἐστήριζον τοὺς πόδας των καὶ δὲν ἠνόχλουν τὸν κατωτέρω καθήμενον. Πέριξ τοῦ θεάτρου περιέκειντο θεωρεῖα κυκλωτέρως ἐκτίσμένα, ὧν φαίνονται εἰσέτι τὰ

ἀνώγαια καὶ τινὰ μέρη· τὸ ὅλον δὲ θέατρον ἦτο πιθανῶς ῥυθμὸς ἀρχιτεκτονικῆς μὲ διάδρομον καὶ σειρὰν θεωρητηρίων κεκαλυμμένων. — Διέδωρος ὁ Σικελιώτης ἀναφέρειν περὶ τῶν καλῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες, καθ' ἣν ἐποχὴν ἔζη, ἐκόσμου πολλὰς τῆς Σικελίας πόλεις ἐν εἰς καὶ τὸ τοῦ Ἀργυρίου, ὡς ἐν τῶν ἀξιολογωτέρων, λέγει· ὅτι τὸ τῶν Συρακουσῶν θέατρον ἦτο καλλίτερον ἀπασῶν τῶν τοιούτων οἰκοδομῶν τῆς Σικελίας.

Κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀρχαίων, τὸ θέατρον τοῦτο ἐχρησίμευεν ὡς τόπος καθ' ὃν, συναθροίζμενοι ἅπαντες οἱ πολῖται, ἀπεφάσιζον περὶ τῶν δημοσίων ὑποθέσεων, διδ' ὀλέπομεν εἰς τὸν Πλούταρχον, ἐν τῷ τέλει τῆς βασιλείας τοῦ Τιμολέοντος, ὅτι ἐπόταν παρουσιάζετο ὑπόθεσις τις σπουδαία καὶ σκέψεως χρήζουσα, ἐγένετο, τῇ παρακλήσει τῆς συνελεύσεως εἰς τὸ θέατρον, ἐνθα ἐπύσθημετο ἐνίοτε διὰ γενικῶν χειροκροτήσεων ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ὁ Τιμολέων τότε ἀκούων προσεκτικῶς τὴν τὸν ἡρώτων καὶ εὐχαριστῶν τὴν συνέλευσιν, ἐξέφραξε τὴν γνώμην του.

Τελευταῖον, ἡ θέσις τῆς οἰκοδομῆς ταύτης ἦτο καλλίστη, διότι ἐκεῖτο ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῶν πρωτίστων συνοικιῶν τῶν Συρακουσῶν, ἐπὶ μέρους ὀλίγον ὑψηλοῦ· ὥστε οἱ θεαταὶ ἐδλεπον τὴν θάλασσαν, τὴν νῆσον Ὀρτυγίαν, τὸν μεγάλον λιμένα, τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀνάπου βρεχομένας ὠραίας πεδιάδας, τὸ μέρος ἐνθα ἦτον ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τὸ προάστειον τῶν Ἀκραγαντίνων καὶ τέλος τὴν Νεάπολιν. Ε. Ι. Σ.